

lidt bleg, ligesom den i høj grad holder sig til skildringer af velkendte træk af den almindelige tidshistorie. Det sidste gælder desværre også afsnittet om Fog-Petersens arbejde på rigsdagen, hvor han 1913—20 som radikal repræsenterede Højrup i Svendborg amt, mens han samtidig i Nykøbing F. redigerede »Lolland-Falsters Venstreblad«. Bedst i bogen synes de steder at være, hvor der indirekte fortælles om sindelag og livsform i kirkelige — især grundtvigske — kredse. Vellykkede kapitler om barndomslivet i en vestjysk, siden i en sjællandsk præstegård, fæstner sig således hos læseren, og det samme gælder for hovedstadens kirkeliv. I 1920 faldt Fog-Petersen ved de tre folketingsvalg, og han optog derefter en præstegerning, først i Vålse, siden i Hans Tausens sogn i København og endelig i Odense. Om præstegerningen handler bogens sidste trediedel, men bortset fra enkelte karakteristikker af fremtrædende gejstlige giver dette afsnit mest træk af tidens almindelige kirkehistorie.

Vagn Dybdahl.

Carl Thalbitzer: Da vort århundrede vågnede. (Berlingske forlag, 1955). 148 s.

»Finanstidende«s mangeårige redaktør, Carl Thalbitzer (f. 1876) har her på knap 150 små sider i erindringsform givet en række småbilleder af livet i Danmark, navnlig København, i tiden ved vort århundredes begyndelse. Det er hverken afrundede, personlige erindringer eller almindelig tidshistorie, men en række spredte betragtninger over hin tid, som en ung mand af det københavnske bourgeoisie lærte den at kende, og som han nu erindreren den. Carl Thalbitzer er en klog samfundsbetragter, og det lønner sig at stifte bekendtskab med hans af kritisk sympati prægede billeder af »dilettantismens tidsalder«. Blandt bogens mere »konkrete« indhold må navnlig nævnes småportrætter af Peter Nansen og af brødrene Brandes, tyngdepunktet er dog skildringen af forholdene i Nationalbanken og af bankkrisen 1908 — når Thalbitzer her mener at være vor første økonomiske journalist, må man dog minde om Marcus Rubins indsats fra slutningen af 1870'erne. Bogen slutter med nogle enkeltheder om Landmandsbankkriserne; man kunne have ønsket, at redaktør Thalbitzer havde skrevet et langt fyldigere erindringsværk med hovedvægten på dansk finansverden.

Vagn Dybdahl.

Marie Boesen: Agnes Smidt fra Lundsmark. Træk af en Livshistorie. (Historisk samfund for Sønderjylland, 1955). 79 s.

Malerinden Agnes Smidt (1874—1952) fra Lundsmark i Vestslesvig er en af vor tids yderst få bildende kunstnere af nogen betydning i Sønderjylland. Hun har iøvrigt på andre områder øvet en værdifuld indsats i landsdelens kulturliv, således før den første verdenskrig ved sine mange sang- og oplæsningsaftener i forsamlingshusene og efter genforeningen ved i en årrække under meget egenartede former at drive en højskole i sin fødeby. Agnes Smidt var i det hele taget en rigt udrustet og meget særpræget personlighed, og fru Boesen har sat hende et smukt minde i denne lille, nydeligt udstyrede bog, som uden at være nogen egentlig levnedsskildring giver væsentlige træk til belysning af Agnes Smidts livshistorie og personlighed, samtidig med at den giver et livfuldt billede af det grundtvigske milieu, som Agnes Smidt voksede op i og alle dage forblev præget af. Bogen er forsynet med nogle udmærkede sort-hvide gengivelser af Agnes Smidts malerier, men indeholder kun lidt om hendes kunst,

hvilket må beklages, så meget mere som det næppe havde været umuligt at formå lektor J. W. Klinkby til i tilslutning til fru Boesens levnedstegning at uddybe den karakteristisk af Agnes Smidts kunst, som han har givet i samlingsværket »Nordslesvigs aandelige genforening med Danmark«, der i 1948 blev udgivet af »Historisk samfund«.

Aage Bonde.

A. Svensson: *Redaktør J. Jessen, Flensborg Avis. I.* (Skrifter, udgivet af Historisk Samfund for Sønderjylland; Kommissionsanstalten, 1955). 264 s.

Man har længe i den historiske litteratur savnet en indgående skildring af Jens Jessen, der fra 1882 til sin død i 1906 var redaktør af Flensborg Avis. Hans indsats som dansk pressemand på en udsat post er kendt og agtet, men hans personlige udvikling, hans politiske holdning til danske og sønderjyske problemer kan nok trænge til nærmere granskning, og ligeledes det modsætningsforhold, der bestod mellem ham og andre ledende danske i Sønderjylland.

Redaktør A. Svensson har adskillige gode forudsætninger for at løse denne opgave. Fra 1903 til 1906 var han journalist ved Flensborg Avis. Rigtig nok var Jessen som de danske nordslesvigeres repræsentant i den tyske rigsdag ofte borte fra bladet, og den sygdom, hvortil grunden var lagt i tyske fængsler, havde allerede mærket ham, men for Svensson blev disse år af grundlæggende betydning. Hele hans politiske indstilling og hans livsholdning er præget af disse år under Jessens vejledning. Han har altid følt sig som Jessens arvtager; en artikelsamling, som han udgav i 1942, kaldte han: »Jessens testamente«, og han har altid lagt vægt på at etablere kontinuitet mellem sin egen og sin lærermeesters politiske opfattelse. Med begejstring og varme gik han i brechen for sin helt, og med energi og til tider med fanatisme har han bekæmpet Jessens modpol i dansk-sønderjysk politik, H. P. Hanssen. Men netop denne stærke partitagen kan også vanskeliggøre opgaven for ham, når det gælder at udrede forholdet mellem disse to.

M. Refslund Poulsen, der var H. P. Hanssens varme tilhænger og trofaste støtte gennem mange år, fortæller i sine nylig udkomne, meget levende og fængslende erindringer, at han var sammen med A. Svensson på et kursus i oplæsning, der blev holdt i Århus under ledelse af pastor Malling fra Odder og Helge Hostrup, mens denne sidste var redaktør af Jysk Morgenblad (1905—11). Under samværet kom forholdet mellem J. Jessen og H. P. Hanssen på tale, og Refslund Poulsen beklagede i samtalens løb det dårlige forhold mellem de to store og mente, at Jessen bar hovedskylden. Svensson var straks i kog. Han slog en knyttæve i bordet og sagde: »Hvis Jessen skulle dø og noget sådant blive sagt, så skal jeg rense hans minde.«

Denne udtalelse ligger nu et halvt hundrede år tilbage i tiden; det er ikke gået så galt for Jessens minde, som Svensson frygtede; en renselse synes ikke påkrævet, derimod er der brug for en indgående skildring af Jens Jessens liv og virke, det har Svensson også søgt at give, men med grundindstillingen i behold. Foreløbig er kun 1. bind, der fører frem til året 1889, udkommet. Først når 2. bind foreligger, vil det være muligt at vurdere helheden, og først da kan man til fulde se, om Svensson har kunnet hæve sig op over sit stof, om han har formået at skifte sol og vind lige, eller om hans sym- og antipatier slår igennem i fremstillingen. I slutningen af det foreliggende bind kan man spore dem, men bindets hovedindhold er en skildring af Jessens barndom, hans *læreår* og hans *lærerår*, og den første hårde tid i redaktørstolen i Flensborg 1882—1889.